

PRO SILVA BOHEMICA
pobočný spolek České lesnické společnosti
Subsidiary Company of the Czech Forest Society

V Brně dne 23. 12. 2016

Komentované stanovisko PSB k novele ZoM

(aktualizováno k 28. 2. 2018 k návrhu sněmovního tisku č. 1073)

1. Úvod – zadání ministra

Aktuální proces novelizace zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti (dále jen ZOM) je dle důvodové zprávy motivován zejména snahou snížit početní stavy spárkaté zvěře a zvěří působené škody. Jako problém je identifikováno i slabé postavení státní správy, která postrádá účinné nástroje k ovlivnění mysliveckého hospodaření v honitbách.

Je na místě ocenit, že přes mnohaleté odmítání byl proces novelizace nakonec započat. Doposud totiž MZe opakovaně označovalo ZOM jako dostatečný, jen prý nebyl správně využíván, zejména vlastníky honebních pozemků. Současný ZOM je tedy po 15 letech své platnosti shledán jako neúčinný z hlediska dosažení a udržování rovnovážných stavů spárkaté zvěře, při nichž nedochází k nadměrnému poškozování ostatních složek životního prostředí. Tato novela je označována jako „malá“ a měla by tedy následovat novela „velká“.

2. Proces projednávání připomínek

Připomínek se podle očekávání sešlo mnoho. Novela ZOM se dotýká řady často protichůdných zájmů uživatelů krajiny (veřejnost, vlastníci pozemků, myslivci,...) a nalézt konsenzuální řešení je obtížné. Úkolem tvůrců novely však není vyhovět všem, ale splnit zadání vlády (ministra) a předložit návrh účinného řešení výše uvedených problémů

3. Jádro problému

Legislativně jsou zvěř „přírodním bohatstvím“ a les „národním bohatstvím“. Tyto definice vyjadřují jejich význam i veřejný zájem o ně. Logickým a nutným veřejným zájmem musí být také jejich

vzájemný rovnovážný stav. Definice rovnováhy a možnost ji ověřit je přitom elementárním předpokladem pro výkon dozoru státní správy a pro její případné zásahy směřující k nápravě.

Nárůst početních stavů spárkaté zvěře i výsledky opakovaných Inventarizací škod zvěří (IŠZ) a Národních inventarizací lesa (NIL) dokládají trvalé a dlouhodobé zhoršování celkové situace. Kromě přímých vyčíslitelných škod (podle vyhlášky, která ale posuzuje jen část těch zjevných) je zásadním způsobem poškozována druhová rozmanitost lesů, jejich vitalita a stabilita.

Na podporu rozmanitosti a stability lesů jsou každoročně vynakládány i značné objemy veřejných financí. Neúnosně vysoké škody působené zvěří však efektivitu těchto prostředků výrazně snižují nebo jejich vynakládání zpochybňují, což ještě umocňuje nutnost stavu zvěře bezodkladně řešit.

4. Co a jak novela řeší, neřeší, co je pozitivní a co ne (zásadní body)

A. Negativa

- Zásadním nedostatkem předloženého návrhu novely je přetrvávající absence legislativního ukotvení definice rovnováhy mezi zvěří a prostředím (ve smyslu § 3 odst. 1), a metodiky k jejímu objektivnímu ověření (ve smyslu na § 36 odst. 3 „...při vypracování plánu vychází z posouzení celkového stavu ekosystému, ...“). Jak chceme kontrolovat ev. napravovat něco, co neumíme objektivně zjistiť a zhodnotit?

Komentář: Již první profesor ochrany lesů a myslivosti Antonín Dyk v roce 1941 poznamenal, že „Hříchem proti myslivosti je chovati a zejména přezimovati více zvěře, než je možno vyživiti bez úhony pro její zdravotní stav, jakož pro honbiště samo“.

Z pohledu trvalé udržitelnosti je nutné, aby jednotlivé složky kulturních ekosystémů byly udržovány v rovnováze. Tyto ekosystémy představují v případě volného chovu zvěře prostor pro její celoroční vyžití. Je přirozené, že zvěř svými životními projevy prostředí ovlivňuje, v případě lesních a polních kultur pak z lidského pohledu již spíše poškozují. Od jistého okamžiku však toto poškozování představuje významný hospodářský a ekologický problém.

Současně platný ZOM (v § 36, odst. 2) uvádí, že při vypracování plánu lovu se vychází z celkového stavu ekosystému a škod způsobených v uplynulém období. Myslivecká praxe však plánuje především dle tzv. Normovaných stavů zvěře. Tyto počty zvěře byly stanoveny a navrženy tak, aby při nich nevznikaly významné škody. Kritici argumentují, že při dodržení těchto početních stavů jsou některé druhy zvěře dokonce myslivecky neobhospodařovatelné. Toto tvrzení však v našich podmínkách v praxi nelze ověřit – zvěř reálně nejsme schopni spočítat, tedy ani vyhodnotit prospívání populace za těchto stavů. Je pravděpodobné, že vyhodnocováním vlivu zvěře na prostředí bychom v mnoha lokalitách došli k závěru, že i stavy zvěře „na první pohled vyšší“ než normované jsou stále únosné. Proti vzniku významných škod je dále zaměřen §32, odst. 4 zákona o lesích, který nabádá, aby porosty nebyly nepřiměřeně poškozovány zvěří. Vyhláška č. 101/1996 Sb. dále rozvádí vhodné nástroje: sledování a evidence škod, kontrolní a srovnávací plochy atp. Co je a co není přiměřené, však není dále rozvedeno.

Zjišťování početních stavů zvěře je vysoce pracné a také nepřesné. Pro korektní závěry je zapotřebí porovnat výsledky více metod: přímé sčítání, trusová metoda, zpětný propočítání atp. To se v praxi neděje a výsledky sčítání jsou i z tohoto důvodu nerealistické. Oproti tomu statistické zjištění míry poškození lesních dřevin je relativně snadné a exaktní. Je však zapotřebí zaujmout konsensuální stanovisko k tomu, jaká poškození již budou považována za limitní, tedy stanovit únosnou míru poškození.

- Donutit vlastníka akceptovat nepřiměřeně vysoké škody a zakázat mu je na vlastním majetku vymáhat v jakémkoliv rozsahu (ve smyslu navrhovaného znění § 54 odst. 1) je nepřijatelné bez stanovení pravidel, která mu alespoň zaručí rychlé snížení škod na přijatelnou úroveň.

Komentář: Některá opatření novely ZOM mohou zejména v delším horizontu přispět k určitému zlepšení situace, rychlé a účinné řešení však nenabízí. Škoda je majetková újma vyjádřitelná obecným ekvivalentem, tj. penězi. Vlastníkům půdy

budou i nadále vznikat nepřiměřené škody, ale novela dále snižuje možnost je účinně vymáhat. Již současně platný ZOM nesyrově omezuje vymáhání škod dle vyhlášky 55/1999 Sb., přitom právě dobře fungující tržní mechanismus může mít výrazný pozitivní vliv na jejich výši.

Za situace, kdy nadměrně vysoké stavy zvěře působí neúnosné škody, považujeme za nekorektní přenést jejich plnou tíži na vlastníky pozemků. Až bude dosaženo rovnovážných stavů zvěře a prostředí a tento stav bude udržován, pak lze aplikovat logiku, že vlastníci pozemků jsou povinni strpět přirozené životní projevy domácích druhů zvěře. Do té doby navrhuje řešit situaci přechodným ustanovením ve smyslu „ dokud nebude dosaženo stavu exaktně ověřitelné rovnováhy mezi zvěří a prostředím, vlastníci mají na náhradu škody nárok“

- § 32 odst. 5: ... rovněž nelze přenechat lov zvěře za úplatu, pokud se nejedná o poplatkový odstřel s doprovodem.

Komentář: Pro větší vlastníky by mohl prodej povolenek např. na holou zvěř umožnit výkon myslivosti v přímé vlastní režii, bez nutnosti pronajmout honitbu. Není zřejmé, jaký je státní zájem omezit v této oblasti výkon vlastnických práv. Toto v praxi znamená, že nelze prodat samotnou povolenku k lovu. Pronajmout lze pouze celou honitbu - a to je na 10 let, a navíc na to dosáhnou pouze movití. Vlastníci by nakonec nemusely honitby pronajímat vůbec (pokud např. nemají kapacity na jejich obhospodařování), se státní správou by se stanovil plán lovu a ten by se za pomoci personálu a platících povolenkářů naplňoval. Tím bychom se přiblížili osvědčenému a fungujícímu bavorskému modelu. Hlavní výhoda je v tom, že povolenkář nemá žádná práva, zato vlastník či správce určuje co a jak a nesa za to odpovědnost.

- V § 64, odst. 2, písm. a) textu novely ZOM je opětovně uveden přestupek za překročení normovaného stavu (NS) včetně návazné sankce dle § 64 odst 3, písm. a). To je ve zřejmém rozporu s důvodovou zprávou k novele (viz důvodová zpráva k bodu 123 a 124) i s vypořádáním připomínek.

Komentář: Toto považujeme spíše za chybu, neboť i připomínky, které požadovaly zachovat sankci za překročení NS, byly vypořádány zamítnutím. V případě, že by toto navržené ustanovení bylo schváleno, nedovolí uživatelům honiteb bezrestně přiznat vyšší stavy než normované. Důsledkem bude nízký vypočtený plán lovu, což je z hlediska žádoucího snižování početnosti zvěře kontraproduktivní.

B. Pozitiva

- § 3 odst. 3 pravidla pro vnaďišť

Komentář: Vnaďení zvěře na hromady rostlinných či živočišných zbytků přerostlo v nešvar a dietetický problém pro zvěř. Určitá regulace je tedy vhodná.

- § 32 odst. 4: ... pronajímat honitbu jen po provedení výběrového řízení, na které se vztahují ustanovení občanského zákoníku upravující veřejnou soutěž o nejhodnější nabídku.

Komentář: je potřeba posoudit, zda v rámci veřejné soutěže o nejhodnější nabídku (v režimu občanského zákoníku) lze oslabit kritérium ceny (výše nájemného). V případě výběru uživatele na základě nejvyšší ceny není uživatel motivován k redukcí stavů zvěře. V takovém případě za vysoké nájemné logicky očekává trvale bohatě zazvěřenou honitbu. Jinými slovy – komerční pronájmy honiteb jsou z hlediska úsilí o redukcí početnosti zvěře kontraproduktivní.

- § 33 odst. 3 kontrola zvěře

Komentář: Členové honebního společenstva, tedy vlastníci pozemků, budou mít vyhrazenou možnost účasti na užívání honitby

- § 35 odst. 1, písm. i) školení mysliveckých hospodářů
- § 36 odst. 2 stanovení plánu mysliveckého hospodaření státní správou

Komentář: Jde rozhodně o zásadní a vhodné opatření. Nabízí se ale otázka, kde najde státní správa informační oporu, až bude předloženy podklady plánu mysliveckého hospodaření (resp. lovu) posuzovat a případně korigovat.

- § 36 odst. 9 lov nenormované zvěře bez omezení a povinnost plánovat nad 5 ks

Komentář: Povinnost plánovat nenormovanou zvěř od hranice 5 odlovených kusů – toto opatření je zaměřeno proti dalšímu rozšiřování např. jelena siky, ale i dalších. Z povinného plánování však bude plynout i riziko případné sankce za nesplnění lovu, což v případě nestálého výskytu zvěře může opravdu činit objektivní potíž. Většího účinku by se dosáhlo, pokud by se ke stejnému cíli využily nástroje pozitivní motivace.

- § 37 podrobnosti plnění plánu + možnost markantů v odst. 3

Komentář: Markant je důkazem ulovení zvěře. Domníváme se však, že toto opatření může být funkční pouze v případě celoplošného zavedení, jinak hrozí, že se markanty stanou předmětem volné směny.

- § 40 odst. 2-3, funkční lov poraněné zvěře
- § 41 odst. 2 výměna lovců na nehonebních pozemcích
- § 42 odst. 3 možnost výjimky z doby lovu samic a mlád'at
- § 45 odst. 1 s) čekaná i posedy do 100 m od hranic honitby (po dohodě 0m)
- § 45 odst. 2 více výjimek ze zakázaných způsobů lovu

Komentář: Přinese efekt pouze v případě, že uživatel honitby má vůli stavy zvěře snižovat. Uvítali bychom zavedení možnosti odlovu srnčí zvěře na společných honech tak, jak je to běžné i jinde Evropě.

- § 50 odst. 2 markant pro černou
- § 62 odst. 1i dotace zařízení pro selektivní lov

5. Shrnutí novely

Hlavní změnou, kterou novela přináší, je schvalování plánů mysliveckého hospodaření orgánem státní správy. Pokud dojde k vyřešení otázek za jakých okolností má státní správa do plánů zasáhnout, na základě čeho rozhodne a jak má rozhodnout, bude se jednat o významný posun. Další, výše uvedené pozitivní změny představují spíše rozšíření možností, částečně podmíněných vůlí uživatelů honiteb.

Komentář: V zásadě jde o legislativní návrat před rok 2002, kdy plány lovu schvaloval orgán státní správy myslivosti. Zhruba do té doby lze datovat konec snižování početních stavů jelení zvěře započatý v devadesátých letech. Od té doby plány lovu vypracovávají uživatelé honiteb (myslivci - jejichž zájmem není snížit stavy zvěře) a předkládají je orgánu státní správy myslivosti bez nutnosti schválení. Od počátku platnosti současné zákonné úpravy probíhá opět nekontrolovatelná expanze stavů spárkaté zvěře.

Pro zlepšení účinnosti novely je potřeba a postačí zapracovat na několika málo úpravách v rámci projednávání v PSP.

6. Navrhované změny

a) Zásadní a postačující

- Definovat a legislativně ukotvit pojem rovnováhy mezi lesem a zvěří, a metodiku k jejímu objektivnímu ověření.

Zdůvodnění: Pokud státní správa nedostane objektivní podklad pro výkon dozoru a pro případné zásahy do plánů lovu, bude i nadále popřena její role při kontrole a případném vynucení plnění veřejného zájmu. Zůstanou rovněž i nadále vágní a proklamativní ustanovení § 3 odst. 1 platného ZOM, že má být zachována rovnováha mezi stavy spárkaté zvěře a prostředím, stejně jako § 36 odst. 3 o vypracování plánu lovu na základě celkového posouzení stavu ekosystému. Příklady ze zahraničí i metodiky existují a byly i u nás již řešeny. Spárkatá zvěř rozhodně není ohrožena.

Její stavy jsou neúměrně vysoké a dlouhodobě stále rostou. To je příčinou rostoucího negativního vlivu na druhovou rozmanitost lesů, jejich vitalitu, stabilitu. V kontextu s klimatickou změnou je ohrožena i udržitelnost lesa pro budoucí generace. Dochází i k omezování důležitých celospolečenských funkcí jako je např. ochrana zdrojů pitných vod, ochrana před povodněmi. Ekonomické škody jsou neúnosné a zásadním způsobem zpochybňují i efektivitu vynakládaných veřejných prostředků na opatření, jejichž účinek je následně zmařen zvěří. Je třeba definovat vyhovující stav ekosystému a limitní výši škod, při nichž bude nutno upravit výši odlovu, případně uplatňovat či neuplatňovat sankce za jeho neplnění. Navrhovaná úprava totiž může vést i k paradoxním situacím, kdy ekosystém bude bez výraznějších škod zvěří, ale uživatel honitby bude postižen za neplnění plánu lovu, protože v honitbě bude zvěře objektivně málo.

- Zrušit správní delikt (§ 64 odst. 2 písm. a)) a sankci za překročení normovaného stavu (v § 64 odst. 3 písm. c)). Pro myslivce jsou demotivující a vztaženo k cíli snížení stavů spárkaté zvěře kontraproduktivní.

Zdůvodnění: V § 64, odst. 2, bod a) textu ZOM s vyznačením novely je opětovně uvedena sankce za překročení NS. To je v rozporu s důvodovou zprávou k bodu 123 a 124 (kde se uvádí, že se tato sankce ruší), i s vypořádáním připomínek (kde se sice objevily připomínky požadující sankci zachovat, ale s uvedením vypořádání ZAMÍTNUTO). Zcela zásadní je totiž souvislost s navrženou úpravou §3 odst. 2 (slovo jarní je nahrazeno slovem početní). Ponechání sankce za překročení NS tak vyloučí možnost, aby myslivecký hospodář mohl „beztrestně“ využít Upravený stav zvěře (řádek G ve formuláři Mysl 1). Sankce vyloučí možnost přiznat vyšší stavy než normované a vypočtený plán lovu bude nedostatečný. Předpokládáme však, že se jedná spíše o chybu, která se „vyloudila“ a bude stačit ji odstranit.

b) Další vhodné, zlepšující

V souvislosti s navrženou změnou § 54 odst. 1 zavést přechodné období, po němž teprve nebudou škody zvěří hrazeny, prokáže-li uživatel plnění zákonných povinností. Přechodné období musí být dostatečně dlouhé pro nastolení rovnováhy mezi zvěří a prostředím.

Zdůvodnění: Nelze nutit vlastníky strpět a neuplatnit škody za situace, kdy jsou stavy zvěře nadměrné a zvěří působené škody neúnosně vysoké. Na druhou stranu není správné sankcionovat uživatele honitby za škody, pokud udržují rovnovážné stavy v legislativou stanovené výši. Toto přechodné období může mít i velký motivační účinek na uživatele honiteb, aby co nejrychleji dosáhli vyrovnaných stavů zvěře a tudíž "nepostižitelnosti" ze strany vlastníků pozemků.

7. Postoj PSB a doporučení pro lesy / myslivce / vlastníky / ostatní uživatele krajiny

Pro současné období („malé novely“) jsou reálné cíle tyto:

- aby ten, kdo chce, mohl lovit s minimem omezení až do výše minimálních stavů
- aby mohl být postižen ten, kdo nerespektuje pravidla a cizí majetek
- aby v oblastech, kde jsou neúnosné škody, mohla nastoupit přísnější regulace (zásahy státní správy do plánů lovu) a kontrola (možnost zavedení markantů)
- aby ve státních honitbách mohla převládat motivace plnit ekosystémové služby nad komerčním hlediskem (výší nájmu)

Předložená novela k tomuto jistý prostor vytváří a i přes zmíněné zásadní nedokonalosti představuje oproti současné právní úpravě posun vpřed. Při zvážení předchozího je potřeba se aktivně zasadit o přijetí novely, případně podpořit navrhovaná zlepšení.

Zdůvodnění: Při zvážení předchozího je potřeba se (s jistou distancí k výslednému znění) zasadit o přijetí novely. Je třeba si uvědomit, že novela je výsledkem kompromisů odpovídajícím obecnému ekologickému povědomí společnosti, reflektování veřejného zájmu a respektování vlastnických práv v této zemi. Dokud v tomto nedojde k posunu, nemůžeme

reálně očekávat úspěch ani v jiných oblastech správy veřejných věcí. Novela sice není a ani nemůže být dokonalá, otázka ale zní: Pomůže aspoň trochu upravit stavy spárkaté zvěře a snížit škody nebo ne? Je alespoň částečným posunem k cíli? Konzervování současného stavu vymezeného stávající právní úpravou nepředstavuje posun žádný!

Pokud bude novela přijata v jakékoliv formě a změnách, tak platí, že:

- Základem pro novelu je materiál předložený MZe, které je výrazným spoluautorem a po dobu její platnosti ponese podstatný díl odpovědnosti i politické důsledky.
- Rozhýbe strnulé právní prostředí, umožní kreativně (oběma směry) pracovat na praktickém výkladu předpisu.
- Dává OSSM pravomoc schvalovat, případně upravovat plány lovu. Tím jí současně dává odpovědnost za stav početnosti zvěře a nadměrné poškozování ekosystému.
- Zavádí možnost plošných markantů.
- Potenciálně zlepšuje některé další aspekty praktického výkonu práva myslivosti

Komentář: Nechme státní správu pokusit se využít navrhovaného nastavení systému. Pokud totiž nadále porostou nebo budou stagnovat na současné neúnosné výši stavy zvěře a škody, pak se jistě bude někdo ptát, proč nedošlo ke změně trendu. A ukáže se to jistě už po pěti letech. Zároveň bude mnohem snadnější nutit kraje či ORP k tomu, aby s tím něco dělali, protože to budou oni, kdo to mají možnost rozhodnout. Dosud to v zákoně není výslovně uvedeno a mnozí se za to schovávají!

Pokud by se navíc podařilo prosadit alespoň dvě změny (bod 6a), byl by to obrovský posun k lepšímu.

Za spolek:

Ing. Milan Hron
předseda PSB